



Ιωάννης Αναστασιάκης
Αντιπεριφερειάρχης Κλιματικής Αλλαγής
& Βιώσιμης Κινητικότητας,
Περιφέρειας Κρήτης

Κλιματική Μετάβαση στην Πράξη

Ιωάννης Αναστασιάκης

Η Κρήτη ως Ζωντανό Εργαστήριο Συνεργασίας και Ανθεκτικότητας



Video



«Η κλιματική αλλαγή έγινε κρίση και η κρίση έγινε νέα πραγματικότητα». Με αυτή τη φράση, που αποτυπώνει το πνεύμα της εποχής, ξεκινά μια ομιλία που δεν περιορίζεται στη διαπίστωση του προβλήματος, αλλά επιχειρεί να χαράξει μια νέα πορεία. Γιατί, όπως ειπώθηκε χαρακτηριστικά, «όλοι δουλεύουμε με ζήλο, κατά μόνας», όμως το ζήτημα έχει αλλάξει πίστα. Η πολυπλοκότητα της κλιματικής κρίσης απαιτεί συνεργασία, διάλυση των σιλό και μια νέα συλλογική συνείδηση.

Η παγκόσμια εικόνα: επιστήμη, τεχνολογία και η απόσταση από την εφαρμογή

Σε διεθνές επίπεδο, τα δεδομένα είναι αδιαμφισβήτητα. Ο IPCC συγκεντρώνει και κωδικοποιεί την παγκόσμια επιστημονική γνώση, καταδεικνύοντας ότι η κλιματική κρίση δεν είναι πλέον μελλοντικό σενάριο αλλά παρόν.

Η αύξηση των αερίων του θερμοκηπίου, η άνοδος της θερμοκρασίας και η αποσταθεροποίηση του κλίματος συνδέονται με μεταναστευτικές ροές, συγκρούσεις, πανδημίες και οικονομικές αναταράξεις.

Την ίδια στιγμή, η τεχνολογία προσφέρει λύσεις: φωτοβολταϊκά που ξεπέρασαν κάθε προσδοκία, ανεμογεννήτριες υψηλής απόδοσης, ηλεκτροκίνηση, νέες τεχνολογίες τροφίμων και εξοικονόμησης νερού. Ωστόσο, η απόσταση ανάμεσα στην έρευνα και την εφαρμογή παραμένει μεγάλη. Η γνώση υπάρχει, αλλά δεν φτάνει εκεί όπου χρειάζεται.

Ευρώπη και Ελλάδα: ορθές στρατηγικές, αλλά χωρίς ενιαίο αφήγημα

Η Ευρώπη παραμένει ο «καλός μαθητής» της παγκόσμιας κλιματικής πολιτικής, με τη Συμφωνία του Παρισιού, το Fit for 55 και την Πράσινη Συμφωνία. Όμως η αυξανόμενη γραφειοκρατία και η απώλεια γεωπολιτικής ισχύος δημιουργούν αντιφάσεις. Η Ελλάδα, από την άλλη, βρίσκεται στην καρδιά της κλιματικής κρίσης. Η Ανατολική Μεσόγειος αποτελεί hot spot, και η χώρα έχει βιώσει τις μεγαλύτερες πυρκαγιές και πλημμύρες της ιστορίας της. Παράλληλα, επιδιώκει αύξηση του τουρισμού, ανάπτυξη υποδομών και ενεργειακή αναβάθμιση. Αυτό που λείπει είναι το ενιαίο αφήγημα που θα συνδέσει όλα αυτά σε μια συνεκτική στρατηγική ανθεκτικότητας.

Κρήτη: το hot spot του hot spot

Η Κρήτη βιώνει ήδη τις συνέπειες: λαγοκέφαλοι, ξηρασία, ασθένειες, μειωμένη παραγωγή ελαιολάδου, προβλήματα στη μελισσοκομία. Την ίδια στιγμή, αναπτύσσονται μεγάλα έργα υποδομής – ο νέος ΒΟΑΚ, το αεροδρόμιο στο Καστέλι, νέες ξενοδοχειακές μονάδες, ενεργειακές επενδύσεις.

Κι όμως, μέσα σε αυτή την πίεση, το νησί διαθέτει ένα μοναδικό πλεονέκτημα: συνεννόηση και συγκρητισμό. Η συνεργασία μεταξύ φορέων, αυτοδιοίκησης και επιστημονικής κοινότητας αποτελεί σπάνιο κεφάλαιο. Τα ερευνητικά ιδρύματα της Κρήτης, όπως το MAIX, συνθέτουν ένα ισχυρό επιστημονικό οικοσύστημα.

Η Κλιματική Συμμαχία: από τη θεωρία στην πράξη

Η ίδρυση της νέας Αντιπεριφέρειας Κλιματικής Αλλαγής και η δημιουργία της Κλιματικής Συμμαχίας, με αρχική χρηματοδότηση από το Πράσινο Ταμείο, αποτελούν τομή. Η πρώτη χαρτογράφηση αποκάλυψε 340 μελέτες και έρευνες της τελευταίας πενταετίας που παρέμεναν αναξιοποίητες. Αυτό το «κρυμμένο κεφάλαιο» μετατρέπεται πλέον σε εργαλείο πολιτικής.

Ο στόχος είναι τριπλός:

- Συνεχής παρακολούθηση των κλιματικών δεδομένων.
- Μεταφορά της επιστημονικής γνώσης στους πραγματικούς αποδέκτες.

• Άμεση παραγωγή λύσεων χωρίς νέα γραφειοκρατία. Αν, για παράδειγμα, προκύψει νέα ασθένεια στην ελαιοκαλλιέργεια, η λύση δεν θα περιμένει νέα ανάθεση. Θα παρέχεται άμεσα από τους συνεργαζόμενους επιστήμονες.

Το νερό: η μεγάλη αντίφαση

Ένα από τα πιο εντυπωσιακά στοιχεία της ομιλίας ήταν η διαπίστωση ότι η Κρήτη χρησιμοποιεί μόλις το 1/4 του διαθέσιμου υδατικού δυναμικού της. «Δεν έχουμε νερό», ειπώθηκε, «αλλά αξιοποιούμε μόνο το 6% των κατακρημνισμάτων». Η αναποτελεσματική άρδευση, η έλλειψη υποδομών και η απουσία κουλτούρας εξοικονόμησης συνθέτουν ένα εκρηκτικό μείγμα. Η πρόβλεψη είναι σαφής: η τεχνολογία και η τεχνητή νοημοσύνη θα επιβάλουν αυτοματοποιημένα όρια χρήσης. Οι ηλεκτροβάνες θα κλείνουν μόνες τους όταν ξεπερνιέται το επιτρεπτό όριο. Όχι με αυταρχισμό, αλλά με ορθολογισμό.

Ανθεκτικότητα παντού: από τα ξενοδοχεία μέχρι τις πόλεις

Οι πλημμύρες του φθινοπώρου, εν μέσω υψηλής τουριστικής πληρότητας, αποτελούν νέο κανόνα. Η θάλασσα θερμαίνεται, οι υδρατμοί αυξάνονται, και τα φαινόμενα flash floods θα πολλαπλασιαστούν. Κι όμως, ξενοδοχεία και δήμοι συνεχίζουν να ανακαινίζουν με λογικές προηγούμενων δεκαετιών: τσιμέντο, σφραγισμένες επιφάνειες, απουσία δεξαμενών. Καμία επιδότηση και καμία αδειοδότηση δεν πρέπει να δίνεται σε έργα που δεν ενσωματώνουν την κλιματική ανθεκτικότητα.

Ο τουρισμός και η αγροδιατροφή: μια νέα σχέση

Η Κρήτη στοχεύει να γίνει πιστοποιημένος βιώσιμος προορισμός. Για να συμβεί αυτό, η αγροδιατροφή πρέπει να ενσωματωθεί ουσιαστικά στον τουρισμό. Όχι μόνο για λόγους αυθεντικότητας, αλλά και για λόγους κλιματικού αποτυπώματος. Είναι παράλογο να εξάγονται προϊόντα που μπορούν να καταναλωθούν τοπικά ή να εισάγονται προϊόντα που παράγονται στο νησί.

Ένα νέο «Ευαγγέλιο» για την Κρήτη

Η ομιλία κλείνει με αισιοδοξία. Η Κλιματική Συμμαχία έχει ήδη θετικά αποτελέσματα. Η κοινωνία και οι επιχειρήσεις δείχνουν διάθεση συμμετοχής. Αυτό που χρειάζεται τώρα είναι ένα νέο συλλογικό «πιστεύω», ένα φίλτρο μέσα από το οποίο θα περνούν όλες οι αποφάσεις – από την πολιτική μέχρι την καθημερινότητα.

Αν αυτό επιτευχθεί, τότε η Κρήτη δεν θα είναι απλώς ένα hot spot της κλιματικής κρίσης. Θα γίνει ένα διεθνές παράδειγμα ανθεκτικότητας, συνεργασίας και καινοτομίας.